

כלים כלכליים לניהול סביבתי ברשויות מקומיות

ליאור שמואלי
עו"ד וכלכלן (M.Sc)

פברואר 2010

דרך בן גוריון 2, מגדל ב.ס.ר 1 (קומה 15) רמת גן
טל' 03-7554490 פקס 03-7554491

www.ecologicalfinance.com

תקנות לעומת תמריצים כלכליים

תקנות וחקיקה מחייבת = טיפול בבעיות סביבתיות על ידי קביעת דרישה ברורה של יעדים

דוגמא: קביעת תקנים לפליטות לאוויר
קביעת שיעור מינימאלי של מחזור

חסרון: אין תמריץ לשיפור מעבר לרמה המינימאלית הנדרשת !!!

פתרון: שילוב תמריצים כלכליים ביחד עם תקנות

מטרות בקביעת תמריצים כלכליים:

- 1 יצירת תמריץ כלכלי לשיפור מעבר ליעד המחייב המוגדר בתקנות;
- 2 הגעה ליעד המחייב בעלות הנמוכה ביותר.

שילוב של תקנות ותמריצים

זיהוי הבעיה הסביבתית

- מהי הבעיה הסביבתית הדורשת פתרון ?
- מה הסיבות להיווצרות הבעיה ? (האם קיים תמריץ נוגד ?)

סקירת החלופות האפשריות לפתרון הבעיה

- האם יש בסמכות הרשות המקומית להציע פתרון ?
- האם הפתרון משתלב במאפייני ההתנהגות של הקהילה ?
- האם להנהיג תמריץ חיובי (הפחתת ארנונה לבנייה ירוקה) או תמריץ שלילי (הגדלת ארנונה לתעשייה)

הטמעת התמריץ הכלכלי / קביעת חוק עזר - שילוב של השניים

תהליך מתמשך של הערכה, התאמה ושינוי בהתאם להתקדמות

- האם התמריץ מביא לפתרון הבעיה ?
- האם נדרש עדכון / שינוי לתמריץ ?
- דורש משאבי ניהול מטעם הרשות המקומית.

כלים כלכליים

תשלומי חובה, עמלות, מסים, היטלים

- זיקה ישירה בין פעילות מזהמת למחיר כלכלי;
- עקרון "המזהם משלם", אין נטל כלכלי על הציבור

סובסידיות / הטבות "שוות כסף"

- תמיכה כלכלית בפעולות המקטינות זיהום סביבתי (בכסף או בשווה כסף);
- מתמרץ את הקטנת הזיהום על חשבון תקציב הציבור.

מנגנוני סחר

- הרשות קובעת יעד סביבתי עירוני כולל בתחום מסויים (למשל: זיהום אוויר) ומחלקת אשרות בהתאם לחלקו של כל מפעל;
- מתאים לשחקנים גדולים בלבד.

תקצוב לפי קריטריונים סביבתיים

- תקצוב פעילויות לפי תרומה/פגיעה סביבתית.

דוגמאות ליישום כלים כלכליים

בנושאים שונים -1

הפחתת כמות הפסולת הביתית / עידוד מחזור

- הצבת פחים להפרדת פסולות שונות. ההכנסות המתקבלות מהפרדת פסולת בשכונה מסוימת מוחזרת על ידי העירייה בפעילויות קהילתיות בשכונה. (קורוטיבה, ברזיל)
- העירייה תאסוף את האשפה בתדירות קבועה מראש (אחת לשבוע/אחת לשבועיים). לתושבים תהיה אפשרות לבחור את סוג מיכל האשפה הביתי. ככל שהמיכל יהיה קטן יותר יקבלו התושבים הנחה/סבסוד בשירותים עירוניים (מס' ערים בארה"ב)

שימור שטחים פתוחים

- מתן הקלות בבנייה לגובה לפרויקטים הכוללים שטחים ציבוריים מעבר לנדרש.
- הגדרת שיעור מסוים מתשלומי היטל השבחה שייועד להשקעה בפיתוח שטחים פתוחים ופארקים.
- הקצאת גינות עירוניות לעיבוד התושבים.

דוגמאות ליישום כלים כלכליים

בנושאים שונים -2

הפחתת זיהום אוויר מתחבורה

- שינוי במדיניות החנייה העירונית - פטור מתשלום דמי חנייה לרכבים נקיים (היברידיים) – **תמריץ חיובי**, מתן תווית חניה לרכב אחד בלבד - **תמריץ שלילי**;
- סבסוד כרטיסי נסיעה בתחבורה ציבורית לאוכלוסיה (סיאטל)

עידוד בנייה ירוקה / חסכון באנרגיה

- מסלול אישורים מהיר להיתרי בנייה לפרויקטים "ירוקים";
- מתן הלוואות מסובסדות לשיפוצי בתים לבנייה ירוקה ולפרויקטים להתייעלות אנרגטית (בדומה לשיפוצי חזיתות - "עזרה וביצרון");

הקטנת זיהום אוויר מתעשייה בשטח הרשות

- הטלת אגרות דיפרנציאליות למימון הפיקוח העירוני על מפעלים בהתאם לסוג הדלק של המפעל (איגוד ערים חיפה).

דרך בן גוריון 2, מגדל ב.ס.ר 1 (קומה 15) רמת גן
טל' 03-7554490 פקס 03-7554491

www.ecologicalfinance.com